

Kommittédirektiv

Överföring av Första AP-fondens verksamhet och tillgångar till Tredje och Fjärde AP-fonderna

Beslut vid regeringssammanträde den 20 mars 2025

Sammanfattning

En särskild utredare, som ska fungera som samordnare, ska bistå Första, Tredje och Fjärde AP-fonderna i en omorganisation som innebär att Första AP-fondens verksamhet och tillgångar förs över till Tredje och Fjärde AP-fonderna. Samordnaren ska också, i samråd med fonderna, föreslå för regeringen vilka tillgångar som ska förvaltas avskilt från övriga tillgångar.

Samordnaren ska bl.a.

- i samråd med Första, Tredje och Fjärde AP-fonderna lämna förslag till regeringen på vilka tillgångar som ska förvaltas avskilt från övriga tillgångar,
- bistå Första, Tredje och Fjärde AP-fonderna i vissa frågor till följd av omorganisationen, t.ex. när det gäller personalfrågor och avtal som inte är hänförliga till kapitalförvaltningen, såsom hyra av lokal och olika tjänster, och
- föreslå hur kostnaderna för genomförandet av omorganisationen ska fördelas mellan fonderna.

Samordnaren ska i en delrapport senast den 30 september 2025, i samråd med fonderna, föreslå för Regeringskansliet (Finansdepartementet) vilka tillgångar som ska förvaltas avskilt från övriga tillgångar. Uppdraget i övrigt

ska slutredovisas till Regeringskansliet (Finansdepartementet) senast den 16 februari 2026.

Uppdraget att bistå i genomförandet av en effektivare förvaltning av buffertkapitalet

Regeringens förslag

Regeringen överlämnade den 18 mars 2025 en proposition till riksdagen om en effektivare förvaltning av buffertkapitalet (prop. 2024/25:133).

I propositionen föreslås bl.a. att Första AP-fondens verksamhet och tillgångar ska föras över till Tredje och Fjärde AP-fonderna. Det föreslås också att Sjätte AP-fondens verksamhet och tillgångar ska föras över till Andra AP-fonden. Förslagen syftar i huvudsak till att genom omorganisationerna realisera synergieffekter, skalfördelar och kostnadsbesparingar.

Omorganisationen av Första, Tredje och Fjärde AP-fonderna

Överföring av tillgångar och förpliktelser

I propositionen anges bl.a. följande. Fokus vid genomförandet av omorganisationen bör ligga på de AP-fonder som tillgångar och förpliktelser ska föras över till, i detta fall Tredje och Fjärde AP-fonderna, och de fonderna bör ges så goda förutsättningar som möjligt för att anpassa den befintliga verksamheten i den mån det behövs. Det är dessa fonder som har bäst kunskap om verksamheten och vad som krävs för att de ska kunna ta emot tillgångar och förpliktelser. Likväl är det den fond som ska upphöra med sin verksamhet, i detta fall Första AP-fonden, som har bäst kunskap om de enskilda tillgångarna och förpliktelserna. Det mest lämpliga är att Första, Tredje och Fjärde AP-fonderna tillsammans ansvarar för genomförandet. Vid sidan av detta bör en samordnare få i uppdrag att bistå fonderna med genomförandet av omorganisationen.

Vid fördelningen av tillgångarna är utgångspunkten att de i största möjliga mån ska fördelas lika mellan Tredje och Fjärde AP-fonderna.

I propositionen föreslås vissa justeringar av AP-fondernas röstandelsbegränsningar när det gäller onoterade företag. Justeringarna syftar till att dels möjliggöra en sådan likadelning, dels se till att AP-fonderna även efter omorganisationen kan bedriva samma placeringsverksamhet som i dag. Det föreslås dock inte någon ändring av röstandelsbegränsningen när det gäller noterade bolag. I undantagsfall skulle någon av AP-fonderna vid en likadelning kunna komma att överskrida denna begränsning. Detta kan dock

undvikas genom att fonderna i enstaka fall frångår principen om likadelning och i stället fördelar tillgångarna mellan Tredje och Fjärde AP-fonderna så att ingen av fonderna överskrider begränsningen. I gällande lagstiftning finns även bestämmelser om hanteringen av en situation då en begränsning tillfälligt överskrids. Som framgår ovan är det Första AP-fonden som har bäst kunskap om de enskilda tillgångarna och förpliktelserna. Det ska därmed vara Första AP-fonden som i första hand ska ansvara för fördelningen av tillgångarna. Samordnaren ska dock bistå Första AP-fonden i detta. Det innefattar även att bedöma för vilka tillgångar det bör bli aktuellt att frångå principen om likadelning.

Övriga frågor till följd av omorganisationen

Omorganisationen kommer att aktualisera en rad olika frågor, t.ex. olika personalfrågor. Det är AP-fonderna, som organisatoriskt fristående myndigheter och i egenskap av arbetsgivare, som har ansvaret för dessa frågor. Det handlar bl.a. om att ta ställning till de arbetsrättsliga frågor som uppkommer och att se till att omorganisationen genomförs i enlighet med gällande regler. Myndigheterna ska beakta 6 b § lagen (1982:80) om anställningsskydd. Hos Första AP-fonden förekommer också gällande avtal som inte är direkt knutna till fondens kapitalförvaltning. Det är t.ex. avtal om lokalhyra och om olika tjänster såsom it-tjänster och lokalvård. Dessa avtal behöver hanteras. Det kan innebära att avtal sägs upp i förtid. Detta bör göras på ett sätt som begränsar kostnaderna. Samordnaren ska bistå AP-fonderna i dessa frågor.

Tillgångar som ska förvaltas avskilt från övriga tillgångar

När pensionsreformen genomfördes år 2000 beslutade regeringen att vissa tillgångar skulle avskiljas från övriga tillgångar och hanteras särskilt i s.k. avvecklingsportföljer. Det gällde tillgångar som av olika skäl inte kunde avvecklas eller överföras vid tidpunkten för genomförandet (prop. 1999/2000:46 s. 138–139). Även nu kommer vissa tillgångar inte att kunna föras över eller avyttras vid den tidpunkt då verksamheten i Första AP-fonden ska upphöra. Det kan bero på att det inte är möjligt med en överföring eftersom en extern förvaltare eller andra inblandade aktörer inte godkänner en överföring. Tillgångar kan också vara föremål för sanktioner som förhindrar överföring eller avyttring. Därutöver kan det uppstå situationer där det visserligen är möjligt, men inte lämpligt, att överföra eller avyttra en tillgång, t.ex. vid omotiverat höga kostnader för överföringen eller om ett avtal löper ut i nära anslutning till ikraftträdandet. I samtliga dessa fall

finns det möjlighet att i stället förvalta tillgångarna avskilt från övriga tillgångar. Enligt förslagen i propositionen (prop. 2024/25:133) ska regeringen få besluta vilka tillgångar som ska förvaltas avskilt från övriga tillgångar. Ett sådant beslut ska fattas efter förslag från berörda AP-fonder och samordnaren. Som framgår ovan är det Första AP-fonden som har bäst kunskap om de enskilda tillgångarna. Det är dock Fjärde AP-fonden som ska förvalta de tillgångar som avskiljs från övriga tillgångar. Även Tredje AP-fonden berörs eftersom de medel och tillgångar som blir tillgängliga efter att ha förvaltats avskilt ska föras över till både Tredje och Fjärde AP-fonderna. Samordnaren ska i samråd med Första, Tredje och Fjärde AP-fonderna lämna förslag till regeringen på vilka tillgångar som ska förvaltas avskilt från övriga tillgångar.

När det gäller vilka tillgångar som ska förvaltas avskilt från övriga tillgångar ska samordnaren noga överväga konsekvenserna av att en tillgång inte överförs. För- och nackdelar med att en tillgång förvaltas avskilt ska analyseras. Detta innefattar även en analys och bedömning av de kostnader som är förenade med att förvalta tillgångarna avskilt respektive med övriga tillgångar. Vidare ska samordnaren bedöma om och i så fall när det är möjligt att överföra en tillgång, antingen genom att själva tillgången förs över eller genom att tillgången avvecklas och influtna medel förs över. I den mån det är möjligt ska samordnaren uppskatta de kostnader som kan uppkomma om en tillgång inte förvaltas avskilt från övriga tillgångar.

Behov av ytterligare lagändringar

Som anges i propositionen är det av vikt att AP-fonderna, även efter omorganisationen, kan bedriva samma investeringsverksamhet som i dag. Det föreslås därför vissa justeringar av placeringsreglerna för AP-fonderna. Om det under genomförandet av omorganisationen likväl uppstår behov av ytterligare lagändringar, ska samordnaren föreslå sådana ändringar.

Samarbete med samordnaren för omorganisationen av Andra och Sjätte AP-fonderna

Som framgår ovan föreslås i propositionen även att Sjätte AP-fondens verksamhet och tillgångar ska föras över till Andra AP-fonden och att en samordnare ska bistå de fonderna (dir. 2025:33). Uppdragen har dock tydliga beröringspunkter och omorganisationerna bör, så långt det är möjligt, behandlas lika. Samordnaren för Första, Tredje och Fjärde AP-fonderna ska

därför bedriva sitt arbete i nära samarbete med den samordnare som har motsvarande uppdrag för Andra och Sjätte AP-fonderna.

Hanteringen av kostnaderna för genomförandet

Omorganisationen bör ske på ett så kostnadsrestriktivt och kostnadseffektivt sätt som möjligt. Kostnader hänförliga till att verksamheten i Första AP-fonden upphör och att tillgångar och förpliktelser förs över till Tredje och Fjärde AP-fonderna ska betalas med fondmedel. Det gäller även kostnaderna för samordnaren. I de flesta fallen belöper sådana kostnader direkt på någon av fonderna, t.ex. kostnader direkt hänförliga till att en tillgång överförs. Det kan också uppkomma vissa kostnader kopplade till de tillgångar som ska förvaltas avskilt från övriga tillgångar och revision. Kostnaden för samordnaren kommer initialt belasta Regeringskansliet för att sedan vidarefaktureras till AP-fonderna. Schablon för administrativa kostnader kommer att ingå i faktureringen. I propositionen föreslås att regeringen ska få besluta om hur kostnader för genomförandet av omorganisationen ska fördelas mellan AP-fonderna. Samordnaren bör därför föreslå hur kostnaderna för omorganisationen ska fördelas. Samordnaren ska då särskilt analysera och beakta att omorganisationen bör ske på ett så kostnadsrestriktivt och kostnadseffektivt sätt som möjligt.

Samordnaren ska därför

- bistå Första, Tredje och Fjärde AP-fonderna i genomförandet av omorganisationen, inbegripet att beakta att omorganisationen ska genomföras på ett så kostnadsrestriktivt och kostnadseffektivt sätt som möjligt,
- i samråd med Första, Tredje och Fjärde AP-fonderna lämna förslag till regeringen på vilka tillgångar som ska förvaltas avskilt från övriga tillgångar, inbegripet att överväga konsekvenser och för- och nackdelar med att en tillgång avskiljs respektive inte avskiljs, att beakta de kostnader som är förenade med att förvalta tillgångarna avskilt respektive med övriga tillgångar samt att bedöma om och i så fall när det kan bli möjligt att överföra en tillgång,
- bistå Första, Tredje och Fjärde AP-fonderna vid hantering av personalfrågor och avtal som inte är hänförliga till kapitalförvaltningen, såsom hyra av lokal och olika tjänster,
- vid behov lämna nödvändiga författningsförslag, och

- föreslå hur kostnaderna för genomförandet av omorganisationen ska fördelas mellan fonderna.

Kontakter och redovisning av uppdraget

Uppdraget ska genomföras i nära samarbete med Första, Tredje och Fjärde AP-fonderna och den samordnare som utses för att genomföra motsvarande uppdrag för Andra och Sjätte AP-fonderna.

Samordnaren ska löpande informera Regeringskansliet (Finansdepartementet) om arbetet. Samordnaren ska även hålla sig informerad om och beakta annat relevant arbete som bedrivs inom Regeringskansliet.

Samordnaren ska, i den utsträckning som det bedöms lämpligt, ha en dialog med och inhämta upplysningar från berörda myndigheter, exempelvis Arbetsgivarverket, näringslivet och andra som berörs av uppdraget.

Uppdraget att i samråd med fonderna, föreslå för Regeringskansliet (Finansdepartementet) vilka tillgångar som ska förvaltas avskilt från övriga tillgångar ska redovisas i ett delbetänkande senast den 30 september 2025.

Uppdraget i övrigt ska redovisas senast den 16 februari 2026.

(Finansdepartementet)